

ENONKOSKEN KUNTA

Tarkastuslautakunta 15.5.2025

Enonkosken kunnanvaltuustolle

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Sisällys

1.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT, KOKOONPANO SEKÄ TYÖSKENTELY	2
2.	VUODEN 2022 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET	4
3.	ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA	5
3.1	Strategia.....	5
3.2	Yleistä.....	6
3.3.	Kunnanhallitus	6
3.4.	Sivistyslautakunta	8
3.5.	Vapaa-aikalautakunta	10
3.6.	Tekninen lautakunta	12
3.8.	Konsernille asetetut tavoitteet.....	14
4.	TOIMINNAN JA TALouden YLEISARVIOINTI	16
4.1.	Henkilöstö.....	16
4.2.	Tase.....	16
4.3.	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	16
5.	YHTEENVETOARVIO TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA JA KUNNAN PALVELUIDEN TULOKSELLISUUDESTA JA SEN KEHITTÄMISESTÄ	18
6.	ALLEKIRJOITUKSET	19

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT, KOKOONPANO SEKÄ TYÖSKENTELY

Kuntalain 410/2015 §:n 121 mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on kunnan hallintosäännön 63 §:n mukaan:

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Enonkosken kunnanvaltuusto on 19.8.2021 § 27 valinnut kuntalain 121 §:n mukaisesti tarkastuslautakuntaan toimikaudelle 2021–2024 jäsenet ja varajäsenet. Vuoden 2024 aikana tarkastuslautakunnassa ovat olleet:

Varsinainen jäsen

Mikael Laine, puheenjohtaja
Petri Purhonen, varapuheenjohtaja
Petra Junnila
Helena Liukko
Ari Lyytikäinen

Varajäsen

Krista Laine
Sami Heikkinen
Marika Heikkinen
Minna Liukko
Seppo Karvinen

Ari Lyytikäinen on teknisen lautakunnan varapuheenjohtaja. Esteellisyys on otettu huomioon arviointityössä, eikä hän ole osallistunut teknisen lautakunnan alaisen toiminnan ja talouden arviointiin.

Tarkastuslautakunta kilpailutti tilintarkastuspalvelut vuosille 2022 – 2025 (+ 1 vuoden optio) keväällä 2022 ja kunnanvaltuusto valitsi kilpailutuksen perusteella 30.8.2022 § 26 tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n ja vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi Taina Törrösen JHT, HT. Tilintarkastaja on toiminut myös tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunta on valtuustokauden alussa (9.9.2021 § 37) laatinut arviointisuunnitelman vuosille 2021 – 2024. Lautakunta on 1.10.2024 § 32 päivittänyt arviointisuunnitelmaa vuodelle 2024 sekä laatinut arvioinnin työohjelman vuodelle 2024. Arviointivuotta 2024 koskien lautakunta on perehtynyt suunnitelmansa mukaisesti hallintokuntien toimintaan seuraamalla päätöksiä ja kuulemalla kunnanjohtajaa, rehtori/sivistystoimenjohtajaa, kunnaninsinööriä, päiväkodin johtajaa sekä Enonkosken Vuokratalot Oy:n toimitusjohtajaa.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Arviointikertomuksen laadinnassa on käytetty tilipäätöksessä ja henkilöstöraportissa esitettyjä tietoja sekä tarkastuslautakunnan arviointivuotta koskevien kuulemisten yhteydessä saatuja selvityksiä ja tehtyjä havaintoja.

Arviointikertomuksen pääsisältö perustuu kunnanvaltuuston hyväksymien vuoden 2024 talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Vuosittain arvioinnin kohteena ovat kaikki valtuuston asettamat tavoitteet. Arviointikertomuksessa käsitellään erityisesti niitä tekijöitä, joihin tarkastuslautakunta on pitänyt aiheellisena kiinnittää huomiota.

2. VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHDYT TOIMENPITEET

Kunnanvaltuusto käsitteli vuoden 2023 arviointikertomuksen kokouksessaan 24.6.2023 § 20 ja toimitti sen kunnanhallitukselle toimenpiteitä varten. Kunnanhallitus päätti 13.8.2024 § 151 lähettää arviointikertomuksen lautakunnille lausuntoa varten. Kunnanhallitus edellytti, että lautakunnat antavat lausuntonsa viimeistään lokakuussa 2024 kunnanhallitukselle.

Lautakunnista sivistyslautakunta antoi vastineensa arviointikertomukseen 4.9.2024 § 45 ja tekninen lautakunta 26.8.2024 § 69. Vapaa-aikalautakunta totesi 17.10.2024 § 33, ettei arviointikertomus anna aihetta vastineen antamiseen.

Kunnanhallitus päätti 5.11.2024 § 205 merkitä tietoonsa saatetuksi lautakuntien vastineet arviointikertomukseen sekä hyväksyä kunnanhallituksen oman vastineen. Kunnanhallitus päätti toimittaa annetut vastineet edelleen kunnanvaltuustolle. Kunnanvaltuusto on käsitellyt toimitetut vastineet kokouksessaan 12.11.2024 § 32.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2023 arviointikertomuksessa esiin tuodut havainnot on otettu huomioon ja vastineet on käsitelty asianmukaisesti toimitelmissä.

3. ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDEL- LISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA

Arviointikertomusta tulisi lukea yhdessä tilinpäätöksen 2024 kanssa. Arviointikertomukseen ei ole toiminnallisia tavoitteita lähdetty toistamaan, vaan on kerrottu, kuinka moni tavoitteista toteutui, on toteutunut osittain tai ei ole toteutunut. Toteutumattomia tavoitteita on painotettu.

Tavoitteiden toteutumista on arvioitu siten, että jokaisen tulosalueen strateginen linjaus/tavoite on katsottu yhdeksi tavoitteeksi, vaikka kyseinen linjaus on voinut sisältää useampia alatavoitteita.

3.1 Strategia

Enonkosken kunnan toiminnan ohjaaminen ja johtaminen perustui vuonna 2024 kuntalain 37 §:n mukaiseen Enonkosken kuntastrategiaan 2022 - 2025, jonka kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 14.12.2021 § 55.

Strategiasta johdettujen tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024:

- *Elinvoimainen kunta* -tavoite jäi pääosin toteutumatta. Tärkeimmistä avainluvuista heikentyi muun muassa kunnan väkiluku (-33), työttömyysaste ja vuosikate. Kunnan kertynyt ylijäämä kuitenkin kasvoi. Kaikista avainluvuista ei ollut valmistunut vuoden 2024 tiedot eikä myöskään vuoden 2023 tiedot, joten arviointia ei pystynyt tekemään.
- *Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt* -tavoite toteutui.
- *Kuntatalous on tasapainossa* -tavoite toteutui.
- *Peruspalvelut tuotetaan kuntalaisille lähipalveluina* -tavoite toteutui, vaikkakin terveysaseman aukioloaikoja on hyvinvointialue supistanut.
- *Enonkoski on tunnettu matkailijoiden keskuudessa* -tavoite toteutui.
- *Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa* -tavoite ei toteutunut, sillä uusia teknologisia ratkaisuja ei ole otettu käyttöön vuonna 2024.

Tarkastuslautakunta huomioi, että edelleen strategiasta johdetuille tavoitteiden mittareille ei ollut kaikilta osin asetettu tavoitetasoa. Oli ainoastaan asetettu mittari. Uudessa strategiassa mittareihin ja niiden tavoitetasoihin on kiinnitettävä huomiota.

*Kunnan markkinointia ja viestintää on kehitetty hyvään suuntaan ja **positiivisen** kuntakuvaan kehittämistä on syytä jatkaa.*

3.2 Yleistä

Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ulkoinen/sisäinen):

Kunnan tilikauden tulos oli 488.609 euroa, joka on talousarviota jopa 845.565 euroa parempi. Toimintamenot olivat 452.903 euroa talousarviota pienemmät. Toimintatuotot olivat 88.804 euroa suuremmat kuin talousarviossa. Toimintakate oli -4.002.726 euroa. Verotulot olivat 191.371 euroa talousarviota suuremmat ja valtionosuudet 14.868 euroa talousarviota pienemmät. Kunnan vuosikatteeksi muodostui 1.138.432 euroa, joka oli 861.030 euroa talousarviota parempi. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä toteutuivat 140.836 euroa talousarviota parempina. Rahoitustuotot ja -kulut sisältävät noin 86.000 euroa Vaalijan kuntayhtymän ylijäämän palautusta sekä noin 67.000 euroa Kiinteistö Oy Schaumanin Yritystalon takaustappioita. Suurimmat syyt parempaan vuosikatteeseen olivat henkilöstökulujen toteutuminen noin 170.000 euroa talousarviota pienempinä ja verotulojen toteutuminen noin 190.000 euroa talousarviota suurempina. Tilinpäätöksen poistot olivat talousarviota 15.465 euroa suuremmat. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 488.609 euroa (vuonna 2023 ylijäämää 632.418 euroa).

Kunnan toimintatulot ja toimintamenot (ulkoinen/sisäinen)

TULOT JA MENOT			
	TP 2023 1 000 e	TP 2024 1 000 e	Muutos %
Toimintamenot	-6 591	-7 043	6,87
Toimintatulot	2 735	3 014	10,18
Verotulot	2 890	2 950	2,08
Valtionosuudet	1 878	1 907	1,58

Valtuustoon nähden sitovilla tulosalueilla oli kaksi määrärahan ylitystä tai tuloarvion alitusta, kunnanhallituksen ympäristöterveydenhuollon ja vapaa-aikatoimen hallinnon -tulosalueilla. Kunnanhallituksen ympäristöterveydenhuollon ylitys oli 16.730 euroa ja 22,3 %. Ylitystä ei voida pitää euromääräisesti merkittävänä. Vapaa-aikatoimen hallinto -tulosalueen tuloarvion ylitys oli 6.282 euroa ja 36,8 %. Ylitystä ei voida pitää euromääräisesti merkittävänä.

3.3. Kunnanhallitus

Valtuustoon nähden sitovia kunnanhallituksen alaisia tulosalueita ovat yleishallinto, ympäristöterveydenhuolto ja elinvoiman edistäminen ja työllisyyden hoito. Maankäytön hallinto -tulosalue ei ole valtuuston nähden sitova, vaan tavoitteellinen määräraha. Toteuma arvioidaan tulosalueittain. Kunnanhallituksen alaisten menojen osuus kunnan toimintamenoista oli 16,6 % (15,7 % v. 2023). Kunnanhallituksen toimintakate oli 992.816 € ja sen käyttöprosentti oli 80,1 %.

Kunnanhallitus yhteensä	TA 2024	Muutos	TOT2024	Jäljellä	Tot %
Tuotot	231 300	0	172 975	58 325	74,8
Kulut	- 1 470 487	0	- 1 165 791	- 304 696	79,3
Netto	- 1 239 187	0	- 992 816	246 371	80,1

Yleishallinto

Valtuustoon asettamasta 6 tavoitteesta voidaan katsoa 4 toteutuneen ja 2 toteutuneen osittain. Tiedonhallintasuunnitelmaa ei ole tehty yleishallinnon henkilöstöresurssien vuoksi. Tietosuoja-keamiamia ei ole kuitenkaan ilmoitettu vuonna 2024 ja tietosuojaohjeita on noudatettu.

YLEISHALLINTO	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT%	TP2023
Toimintatuotot	3 200	20 256	-17 056	633,0	61 853
Toimintakulut	-780 016	-679 803	-100 213	87,2	-574 394
Toimintakate	-776 816	-659 548	-117 268	84,9	-512 541

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollolle asetetun 1 tavoitteen voidaan katsoa toteutuneen osittain. Tilinpäätöksessä ei kerrottu ympäristöterveydenhuoltoa koskevista palautteista. Talousarvion ylitystä oli 16.730 euroa, johon saadaan palautusta vuoden 2025 puolella 5.344 euroa.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT%	TP2023
Toimintatulot					
Toimintakulut	-75 000	-91 730	16 730	122,3	-91 500
Toimintakate	-75 000	-91 730	16 730	-122,3	-91 500

Maankäytön hallinta (ei sitova valtuustoon nähden)

Maankäytön hallinnalle asetettu 1 tavoite ei toteutunut. Tonttimarkkinoille ei ole tehty omaa osiota kotisivuille henkilöstöresurssien takia. Tavoite jäi toteutumatta myös vuonna 2023.

Elinvoiman edistäminen ja työllisyyden hoito

Tulosalueen 4 tavoitteesta toteutui 2. 2 tavoitetta toteutuivat osittain. Työmarkkinatuen kuntaosuus ei vähentynyt 5 % tai pysynyt samana verrattuna vuoteen 2023. Tässä oli kasvua 6,8 % edellisvuoteen nähden. Tavoitteena oli pitää yksi kyläilta/kylä. Kyläiltaa ei pidetty Simanalassa.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta hieman kasvoi edellisvuodesta ollen 12,4 % (11,3 % v. 2023 lopussa), pitkäaikaistyöttömien lukumäärä oli 18 henkilöä vuoden lopussa (16 henkilöä 2023) eli 3,5 % työvoimasta (3,1 % työvoimasta vuoden 2023 lopussa).

**ELINVOIMAN
EDISTÄMINEN JA
TYÖLLISYYDEN
HOITO**

	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT%	TP2023
Toimintatuotot	192 100	54 914	137 186	28,6	40 015
Toimintakulut	-565 249	-342 969	-222 280	60,7	-321 091
Toimintakate	-373 149	-288 055	-85 094	77,2	-281 076

Kunnanhallituksen tavoitteiden yhteenvedo:

Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnanhallitus saavutti tavoitteensa melko hyvin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanhallituksen tulosalueista 1 ylitti toimintakatteensa vuonna 2024. Ympäristöterveydenhuollon ylitystä, 16.730 euroa ja 22,3 %, ei voida pitää merkittävänä ylityksenä euromääräisesti, varsinkin, kun siihen saadaan palautusta vuoden 2025 aikana 5.344 euroa.

Henkilöstön koulutuksen riittävyyteen ja ajantasaisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Toivotaan toimialajohtajien huolehtivan henkilöstön riittävästä koulutuksesta.

3.4. Sivistyslautakunta

Valtuustoon nähden sitovia sivistyslautakunnan alaisia tulosalueita olivat sivistystoimen hallinto, peruskoulutus, muu koulutus, kirjasto ja lasten päivähoito. Sivistyslautakunnan alaisten menojen osuus kunnan toimintamenoista oli 48,6 % (47,8 % v. 2023). Lautakunnan toimintakate oli 2.647.638 € ja sen toteuma oli 96,3 %.

Koko lautakunnalle oli asetettu 1 tavoite ja 2 mittaria. Tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen.

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	675 377	777 380	-102 004	115,1	676 979
Kulut	-3 425 010	-3 425 018	9	100	-3 150 094
Netto	-2 749 633	-2 647 638	-101 995	96,3	-2 473 115

Sivistystoimen hallinto

Sitovista 5 tavoitteesta voidaan katsoa toteutuneen 3 ja osittain toteutuneen 1 ja 1 ei toteutuneen. Linja-autoliikenteessä oli kesällä supistuksia niukkojen määrärahojen vuoksi. Lisäksi asiointiliikenteen asiakasmäärä ei ole lisääntynyt vaan hiipunut.

3000 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	1 000	1 425	-425	142,5	3 892
Kulut	-138 118	-109 623	-28 495	79,4	-85 195
Netto	-137 118	-108 198	-28 920	78,9	-81 303

Peruskoulutus

Tulosalueen 5 tavoitteesta toteutui 3 ja 2 toteutui osittain. Erityisopetusresurssia piti olla käytettävissä 3,5 vuosiviikkotuntia/opetusryhmä, mutta toteuman mukaan keväällä tavoite puhtaasti toteutui. Näin ollen se ei syksyllä olisi täysimääräisesti toteutunut, vaikka oppilaiden tukemiseen on kerrottu olevan riittävä resurssi. Qridi-oppilasarviointijärjestelmä ei ollut vielä käytössä kaikilla oppilailla, vaan 75 %:illa oppilaista. Lisäksi on todettu, ettei ollut mielekästä hyödyntää sitä alkuopetuksessa.

3100 PERUSKOULUTUS	TA 2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	593 677	667 972	-74 295	112,5	544 013
Kulut	-2 359 243	-2 380 223	20 980	100,9	-2 169 664
Netto	-1 765 566	-1 712 251	-53 314	97	-1 625 651

Muu koulutus

Tulosalueen 3 tavoitteesta toteutui 3. *Mittaria ei ollut asetettu talousarviossa toteutuneiden kursien määrille ja mahdollisten uusien kurssien määrille.*

3200 MUU KOULUTUS	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-29 050	-28 889	-161	99,4	-29 062
Netto	-29 050	-28 889	-161	99,4	-29 062

Kirjasto

Tulosalueen 6 tavoitteesta toteutui 4. 2 mittarin osalta ei ollut tiedossa toteumaa. *Mittarina oli kirjaston käyttäjä- ja lainausmäärät (sisältäen e-materiaalin käytön) suhteessa asukaslukuun pysyvät ennallaan toimintavuoden 2023 tasosta. Tämän tavoitteen toteutumisen osalta oli todettu, että tilastot saadaan toimintavuoden loputtua. Siten ei voida arvioida, onko tavoite tältä osin toteutunut. Lisäksi oli mittarina "Omatoimiaikaisen käytön seuranta. Omatoimiajalla kävijöiden määrä pysyy toimintavuoden 2023 tasolla.". Tämän toteutumisesta oli kerrottu myös, että tilastot saadaan toimintavuoden loputtua. Tämänkään osalta ei voida arvioida, onko tavoite toteutunut. **Tavoitteeksi ei tulisi asettaa sellaisia tavoitteita, joihin ei pystytä esittämään toteumaa tilinpäätöksessä.***

3300 KIRJASTO	TA2024	TP2024	JÄLJELLÄ	TOT %	TP2023
Tuotot	0	5 310	-5 310	*****	590
Kulut	-139 829	-144 033	4 204	103	-138 543
Netto	-139 829	-138 723	-1 106	99,2	-137 952

Lasten päivähoito

Tulosalueen 5 tavoitteesta toteutui 2, 2 toteutui osittain ja yhden osalta ei pystytty arvioimaan toteutumista. Henkilöstön kahden koulutuspäivän tavoitteesta ei ole kerrottu selkeästi, toteutuiko se kaikkien osalta täysimääräisenä. Varhaiskasvatuksen opettajaa ei ole vakinaistettu, koska keväällä 2024 suoritettussa haussa ei saatu yhtään kelpoisuusehdot täyttävää varhaiskasvatuksen opettajaa.

Lisäksi toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laadittiin vasta syksyllä 2024 tavoitteen ollessa kevät 2024.

3400 LASTEN PÄIVÄHOITO	TA 2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	80 700	102 673	-21 973	127,2	128 484
Kulut	-758 770	-762 251	3481	100,5	-727 631
Netto	-678 070	-659 577	-18 493	97,3	-599 147

Yhteenvedo sivistyslautakunnan tavoitteiden toteutumisesta:

Tarkastuslautakunnan saaman käsityksen mukaan sivistyslautakunnan alaiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sivistyslautakunnan kaikki tulosalueet alittivat talousarvion toimintakatteensa.

Tarkastuslautakunta huomioi, että Enonkosken hyvä koulu on kunnan vetovoimatekijä. Kouluruokatytyväisyysskyselyn mukaan kouluruoka on maittavaa. Suomen mittakaavassakin tulokset olivat huipputasoa.

3.5. Vapaa-aikalautakunta

Valtuustoon nähden sitovia vapaa-aikalautakunnan alaisia tulosalueita ovat vapaa-aikatoimen hallinto, kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja nuorisotoimi. Vapaa-aikalautakunnan alaisten menojen osuus kunnan toimintamenoista oli 5,56 % (5,45 % v. 2023). Toimintakate vuonna 2024 oli 351.059 € ja käyttöprosentti oli 95,8 %.

Vapaa-aikalautakunnalle oli asetettu 7 tavoitetta. Tavoitteista voidaan sanoa toteutuneen 5 ja 2 ei toteutuneen. Toteutumatta jäivät yhdistyksille jaettavat liikuntatoimen taloudelliset tuet, sillä 90 % määrärahasta ei jaettu. Samoin yhdistyksille jaettavat taloudelliset tuet kulttuuritoimen osalta jäivät tavoitteesta. Kaikille tavoitteiden mittareille ei ollut asetettu talousarviossa selkeitä tavoitetasoja, joten niiden toteutumisen arviointi on haastavaa. *Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toiminta on ollut edelleen hyvin monipuolista ja huomionut kaikenikäiset kuntalaiset.*

VAPAA- AIKALAUTAKUNTA YHTEENSÄ	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	12 000	40 590	-28 590	338,2	41 031
Kulut	-378 365	-391 649	13 284	103,5	-359 419
Netto	-366 365	-351 059	-15 306	95,8	-318 388

Vapaa-aikatoimen hallinto

Tulosalueelle asetettu 1 tavoite toteutui.

3500 HALLINTO	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	0	0	0	0	2
Kulut	-17 061	-23 343	6 282	136,8	-17 635
Netto	-17 061	-23 343	6 282	136,8	-17 633

Kulttuuritoimi

Tulosalueelle asetetuista 2 tavoitteesta ei kumpikaan toteutunut. Yhdistyksille varattuja avustusrahoja ei jaettu tavoitteena ollutta 90 % ja vapaa-aikatoimen avustuksien avustussääntöjä ei valmisteltu yhtenäisiksi kunnan yhteisöavustuksiin nähden. Päivitystä ei koettu mielekkääksi erillään hallintosäännön uudistuksen kanssa.

3600 KULTTUURITOIMI	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-10 859	-5 581	-5 278	51,4	-7 851
Netto	-10 859	-5 581	-5 278	51,4	-7 851

Liikuntatoimi

Tulosalueelle asetetusta 3 tavoitteesta 3 toteutui.

3700 LIIKUNTATOIMI	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	12 000	28 225	-16 225	235,2	24 959
Kulut	-276 863	-284 722	7 859	102,8	-263 279
Netto	-264 863	-256 498	-8 365	96,8	-238 321

Nuorisotoimi

Tulosalueen 5 tavoitteesta 5 toteutui.

3800 NUORISOTOIMI	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
Tuotot	0	12 365	-12 365	*****	16 071
Kulut	-73 582	-78 003	4 421	106	-70 654
Netto	-73 582	-65 637	-7 945	89,2	-54 583

Yhteenveto vapaa-aikapalvelujen tavoitteiden toteutumisesta:

Tarkastuslautakunnan saaman käsityksen mukaan vapaa-aikalautakunnan alaiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vapaa-aikalautakunnan tulosalueista 1 ylitti toimintakatteensa vuonna 2024. Vapaa-aikatoimen hallinnon ylitystä, 6.282 euroa ja 36,8 %, ei voida pitää merkittävänä ylityksenä euromääräisesti.

Vapaa-aikatoimen tapahtuma- ja liikuntatarjonta on ollut monipuolista.

3.6. Tekninen lautakunta

Valtuustoon nähden sitovia teknisen lautakunnan alaisia palveluja olivat tekninen toimi, yleiset alueet, kiinteistöt, kaukolämpölaitos ja vesi- ja viemärlaitos. Teknisen lautakunnan alaisten menojen osuus kunnan toimintamenoista oli 29,0 % (30,8 % v. 2023). Toimintakate vuonna 2024 oli + 5.366 euroa ja käyttöprosentti oli -3,1 %.

	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
RAPORTTI YHTEENSÄ					
Tuotot	2 031 286	2 049 806	-18 520	100,9	1 919 622
Kulut	-2 202 180	-2 044 440	-157 740	92,8	-2 031 483
Netto	-170 894	5 366	-176 260	-3,1	-111 861

Tekninen toimi

Tulosalueen 2 tavoitteesta 1 toteutui ja 1 toteutui osittain. *Koulutusten osalta on kerrottu, että koulutuksia on käyty tarpeen mukaan, mm. rakennusvalvontaa ja tuleviin lakimuutoksiin liittyen. Tavoitteena oli 1 pv/työntekijä/vuosi. Tämän toteutumisesta ei ollut kerrottu tarkasti tilinpäätöksessä, joten sen toteutumista ei pystytä täysin arvioimaan.*

	TA 2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
4000 TEKINEN TOIMI					
Tuotot	13 750	14 127	-377	102,7	22 216
Kulut	-215 364	-178 101	-37 263	82,7	-198 106
Netto	-201 614	-163 974	-37 640	81,3	-175 890

Yleiset alueet

Tulosalueelle asetettu 1 tavoite voidaan katsoa toteutuneen. Vaikka asiakaspalautteita ei ole tullut niin erittäin positiivista palautetta on saatu yleisten alueiden siisteydestä ja hyvistä liikuntapaikoista.

	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP 2023
4100 YLEISET ALUEET					
Tuotot	82 326	67 447	14 879	81,9	57 540
Kulut	-312 053	-285 602	-26 451	91,5	-274 794
Netto	-229 727	-218 155	-11 572	95	-217 254

Kiinteistöt

Tulosalueelle asetettu 1 tavoite toteutui osittain. Mittarina kiinteistöjen osalta oli, että asiakaspalautteista myönteisiä on 3 kpl/vuosia ja reklamaatioita alle 5 kpl/vuosi. Kumpiakaan ei saatu vuonna 2024, joten asiakaspalautteiden määrästä jäätiin.

	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
4200 KIIINTEISTÖT					
Tuotot	1 509 910	1 479 541	30 369	98	1 435 393
Kulut	-1 244 145	-1 112 726	-131 419	89,4	-1 135 269
Netto	265 765	366 815	-101 050	138	300 124

Kaukolämpölaitos

Tulosalueelle asetettu 1 tavoite toteutui osittain. Kunnan ja kaukolämpöä tuottavan yrityksen Pro Pelletin yhteistyötapaamista ei pidetty, vaikkakin keskusteluyhteys on ollut puhelimitse ja esim. palotarkastuksen yhteydessä läsnäolotapaamisena. Lämmöntuotannossa on ollut lyhyitä katkoksia johtuen hakkeen laadusta.

	TA 2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
4400 KAUKOLÄMPÖLAITOS					
Tuotot	288 300	318 761	-30 461	110,6	265 541
Kulut	-287 008	-308 002	20 994	107,3	-273 585
Netto	1 292	10 759	-9 467	832,8	-8 045

Vesi- ja viemärilaitos

Tulosalueelle asetettu 1 tavoite voidaan katsoa toteutuneen.

	TA2024	TP2024	Jäljellä	TOT %	TP2023
5000 VESI JA VIEMÄRILAITOS					
Tuotot	137 000	169 930	-32 930	124	138 932
Kulut	-143 610	-160 010	16 400	111,4	-149 729
Netto	-6 610	9 920	-165 30	-150,1	-10 796

Yhteenveto teknisen toimen tavoitteiden toteutumisesta:

Tarkastuslautakunta toteaa, että tekninen lautakunta on saavuttanut toiminnalliset tavoitteensa melko hyvin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että teknisen lautakunnan kaikki tulosalueet alittivat talousarvion toimintakatteensa.

3.7. Investoinnit

Investointien nettomenot olivat vuonna 2024 yhteensä 393.560 euroa. Talousarvion ylityksiä oli osakkeiden ja osuuksien hankinnassa, 2.000 euroa, puhdistamon selkeytysaltaassa, 973 euroa ja salaojituksen uudistamisessa, 304 euroa. Ylitykset olivat mitättömän pieniä.

Suurin investointi oli alakoulun ikkunoiden vaihtaminen, jonka toteuma oli 115.999 euroa. Muutetun talousarvion mukaisista investoinneista kokonaan toteuttamatta jäivät Vellamon lattioiden uusiminen, Koskipirtin kuistin katto ja muut järjestelyt, verkoston lämpövuotojen korjaus, tienvarsiopasteet, alustava jäteliikkeen vastaanotto ja palvelin (ICT).

3.8. Konsernille asetetut tavoitteet

Valtuuston asettamista tavoitteista konsernijohtolle ja kunnan edustajille kaikki toteutuivat.

	TA 2024	TP 2024
Konsernin vuosikate poistoista, %	100 % + korvausinvestoinnit	158,6 %
Konsernin omavaraisuusaste, %	70 %	86,2 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	< 30 %	14,5 %
Tytäryhteisöjen on raportoiva kunnanhallitukselle kertaa/vuosi	3	3

Lisäksi tytäryhtiölle asetetuista 5 tavoitteista toteutui 2, 1 toteutui osittain ja 2 ei toteutunut. Tyhjiä asuntojen määrä oli tavoitetta suurempi ja käyttöastetta ei ole saatu nostettua vuoden 2022 tilinpäätöksestä.

Kriittinen menestys-tekijä	Tavoite 2024	Mittari/Tavoitetaso	Toteutuma 31.12.2024
Vakaa kuntatalous	Päätökset vuokra-asuntokannan sopeuttamiseksi kysyntää vastaavaksi (purku, myynti) on tehty.	Suunnitelmakauden aikana (2022–2024) tyhjiä asuntoja 5–10 koko asuntokannasta.	Ei toteutunut. Tyhjiä asuntoja 15 kpl vuoden 2024 lopussa. Vuoden 2023 lopussa 12 kpl, vuoden 2022 lopussa 8 kpl.
	Vuokraloyhtiön (kiinteistöosakeyhtiö) asunnot asumiskelpoisia.	Kuntoarvio, pitkän aikavälin kunnossapitosuunnitelma, pelastussuunnitelma sekä näiden mukaiset toimet.	Toteutunut osittain. Viimeisten myyntien jälkeen päivitys.
	Asuntojen käyttöasteen nostaminen.	Käyttöasteen nostaminen vuoden 2022 tilinpäätöksestä.	Ei toteutunut. käyttöaste 83 % (vuonna 2022 käyttöaste oli 87 %)
	Vuokraloyhtiö raportoi kolme kertaa vuodessa (huhti-, elo- ja joulukuussa tilinpäätöksenä) kirjallisesti yhtiön talouden tilasta ja asuntojen käyttöasteesta.	Raportit toimitetaan keskustuimistoon käsiteltäviksi kunnan huhtikuun lopun ja elokuun lopun talousarvion toteumien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.	Toteutunut. Raportin sisällössä kehittämistä.
Joustava ja nopea palvelujen saanti	Palvelut asiakkaalle tavoiteajassa ja säännösten edellyttämällä tavalla.	Asuntohakemuksen käsittely välittömästi tai enintään kolmen viikon kuluessa.	Toteutunut.

*Tarkastuslautakunnan ymmärryksen mukaan yhtiö on hyvässä hoidossa ja käyttöasteen heikkene-
miseen on reagoitu.*

4. TOIMINNAN JA TALOUDEN YLEISARVIOINTI

4.1. Henkilöstö

Kunnan henkilöstömäärä vuoden 2024 lopussa oli 66, joista vakinaisia oli 43, määräaikaista 21 ja työllistettyjä 2. Vuoden 2023 lopussa henkilöstömäärä oli yhteensä 64. Terveysperusteisten poissaolojen määrä hieman väheni edelliseen vuoteen nähden ollen 1.307 päivää (1.379 päivää vuonna 2023). Sairauspoissaolopäivät/työntekijä olivat noin 19,8 pv, kun vastaava luku oli 22 pv vuonna 2023. Sairauspoissaoloista noin 57 % on pituudeltaan alle 30 päivää. Vuonna 2023 sairauspoissaolojen määrä oli kuntatyöntekijöillä keskimäärin 16,4 päivää henkilötyövuotta kohden (Työterveyslaitoksen Kunta10-tutkimus). Enonkosken kunnan henkilöstön keski-ikä on noin 49 vuotta, kun se edellisenä vuonna oli 48,7 vuotta.

4.2. Tase

Kunnalla ei ole taseessa pitkäaikaisia lainoja. Omavaraisuusaste pysyi lähes samana ollen 87,3 % (vuonna 2023 87,2 %). Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi hieman ollen 13,2 %, kun se edellisvuonna oli 12,2 %. Kuntakonsernin lainamäärä laski hieman ja oli tilinpäätöksessä 49 euroa/asukas (vuonna 2023 69 euroa/asukas).

4.3. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Toimintakertomukseen sisältyy selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä Enonkosken kunnassa. Kunnanhallitus on hyväksynyt 20.9.2011 päivitetty sisäisen valvonnan ohjeet. Ohjeiden tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksyttyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan Enonkosken kunnan toiminnassa. Kunnanvaltuusto hyväksyi 11.11.2014 § 46 kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet. Perusteiden lisäksi vuonna 2017 hyväksyttiin hallintosäännön muutokset, joilla tarkennettiin vastuita. Perusteet ovat voimassa vuoden 2024 tilinpäätöstä tehtäessä. Hallintokunnat ovat antaneet toimintakertomuksen yhteydessä tai erikseen tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Selonteon mukaan kunnanhallituksen päätöksistä tehtiin yksi oikaisuvaatimus (Kh 22.4.2024 § 99). Hallintosihteerin virkavalinnasta tehty oikaisuvaatimus hyväksyttiin ja kunnanhallitus kumosi tekemänsä päätöksen. Muiden hallintokuntien päätöksistä ei ole tehty oikaisuvaatimuksia tai muutoksenhakuja. *Kunnanhallituksen nimeämien sisäisten tarkastajien tulisi tarkastaa muun muassa kunnan pankkitilien varat ja kunnan hallussa olevat arvopaperit ja vakuudet vähintään 2 kertaa vuodessa. Vuoden 2024 osalta yksi tarkastusraportti on käsitelty kunnanhallituksessa 24.9.2024 § 172*

(otsikon mukaan kyseessä on sisäinen tarkastus 2023). Lisäksi vuoden 2025 osalta on kunnanhallitus käsitellyt sisäisen tarkastuksen kertomuksen 25.3.2025 § 66.

Toimintakertomuksen selonteossa todetaan, että vuonna 2024 talousarvioon ei haettu lisämäärärahoja, ainoastaan investointikustannuksiin haettiin määrärahan siirto pelikaukalosta jääkiekkokaukalon laitoihin. Lisäksi tehtiin muutama muukin määrärahan siirto investointeihin vielä valtuustossa loppuvuodesta.

Toimintakertomuksen selonteossa todetaan, että sisäisen valvonnan kehittämistarpeina on syytä varmistua siitä, että tilivelvolliset viranhaltijat ja henkilöstö, joita ohjeet olennaisesti koskevat, tuntevat ohjeen sisällön velvoitteineen. Ohjeet ja edellisinä vuosina hyväksytyt perusteet on otettu käsiteltäviksi johtoryhmässä. Hallintokuntien toimistopäälliköiden tehtävänä on vastata yhdessä kunnanjohtajan kanssa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastuualueillaan ja sen raportoinnista asianmukaiselle toimielimelle.

Tilinpäätöksessä on tuotu esille kuntaa koskevat yleiset ja toiminnalliset riskit, sekä vahinko- ja raohitusriskit. Lisäksi sivistys-, vapaa-aika- sekä tekninen lautakunta ovat talousarvion toteutumisen yhteydessä esittäneet omat riskikartoituksensa. Tätä voidaan pitää riittävänä raportointina riskienhallinnasta.

Tarkastuslautakunta kehottaa samaa kuin edellisinä vuosina, että sisäisen valvonnan ohjeet päivitetäisiin, sillä ohjeet ovat vuodelta 2011. Myös hallintosäntö olisi edelleen syytä päivittää, sillä se on vuodelta 2017. Hallintosäännön päivitystä onkin vuoden 2024 valmisteltu ja se on menossa valtuuston päätettäväksi toukokuun 2025 valtuustoon. Myös konserniohje vuodelta 2018 olisi syytä päivittää, sillä siinä on vanhentunutta tietoa.

Tarkastuslautakunta huomioi, että kunnasta puuttuu edelleen tiettyjä lakisääteisiä asiakirjoja, kuten tiedonhallintasuunnitelma, valmiussuunnitelma sekä hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus. Lakisääteisten ja muiden tarpeellisten asiakirjojen valmisteluun tulisi osoittaa riittävät resurssit kuluvan vuoden aikana.

5. YHTEENVETOARVIO TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA JA KUNNAN PALVELUIDEN TULOKSELLISUUDESTA JA SEN KEHITTÄMISESTÄ

Enonkosken kunta järjesti kuntalaisille palvelut pääosin hyvin vuonna 2024.

Kunnan tilinpäätöksen tulos oli noin 0,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tulos hieman heikkeni edellisvuoden tasosta. Tilikauden toimintakatteeksi muodostui noin - 4,0 miljoonaa euroa (vuonna 2023 - 3,8 miljoonaa euroa). Vuosikate oli noin 1,1 miljoonaa euroa (vuonna 2022 1,2 miljoonaa euroa). Kunnan rahoitusaseman voidaan todeta olevan edelleen hyvä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnalla ei ole kattamatonta alijäämää. Kunnan taseessa oleva kumulatiivinen ylijäämä tilikauden 2024 päättyessä on noin 10,1 miljoonaa euroa.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että lautakuntien taloudelliset tavoitteet toteutuivat kahta tulosaluetta lukuun ottamatta kaikkien sitovien tulosalueiden osalta. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan myös toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin.

Kunnan väestön väheneminen ja ikärakenne aiheuttavat paineita tulevien vuosien toiminnan ja talouden hoitoon. Tarkastuslautakunta toivoo, että sivistys- ja liikuntapalvelut pidettäisiin edelleen laadukkaina ja saavutettavina kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Huolenaiheena tulevaisuudessa on kuntien heikkenevä taloustilanne ja työllisyysasioiden hoito.

Tarkastuslautakunta kiittää, että pienessä kunnassa on osaavan henkilöstön avulla pystytty järjestämään toimivat ja hyvät palvelut kuntalaisille.

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä sekä kunnan henkilöstöä kuluneesta vuodesta sekä koko valtuustokaudesta.

Tarkastuslautakunta toivottaa uudelle valtuustolle ja lautakunnille viisautta ja menestystä päätöksenteossa.

6. ALLEKIRJOITUKSET

Enonkoskella 15.5.2025

Mikael Laine
puheenjohtaja

Petri Purhonen
varapuheenjohtaja

Petra Junnila
jäsen

Helena Liukko
jäsen

Ari Lyytikäinen
jäsen